

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Beschouwingen over de Juridische grondslag van de Reglementering betreffende de Identiteitskaarten

Het besluit van de Regent van 1 Maart 1950, betreffende de identiteitskaarten heeft opnieuw de aandacht gevestigd op de juridische grondslag van deze instelling.

In de inleiding van het Koninklijk Besluit van 6 Februari 1919, waarbij de identiteitskaart in de Belgische wetgeving werd ingevoerd, werd verwezen naar de wet van 2 Juni 1856, betreffende de algemene volkstellingen en de bevolkingsregisters. Eveneens werd in het sanctie-artikel van dit besluit voor bestraffing der inbreuken van dezelfde wet gebruik gemaakt. Het Regentsbesluit van 1 Maart 1950 vertoont dezelfde kenmerken.

Wij wensen hier opnieuw de vraag te onderzoeken in hoeverre werkelijk de wet van 2 Juni 1856 als grondslag kan worden ingeroepen voor deze reglementering.

Het Koninklijk Besluit van 6 Februari 1919 gaf bijna dadelijk aanleiding tot scherpe betwisting vóór de rechtbanken. In zeer talrijke gevallen weigerden zij toepassing te doen van het besluit, oordelende, dat het geen steun kon vinden in de wet van 1856.

Meerdere malen diende het Hof van Cassatie tussen te komen, o.m. op 20 November 1922 (1), op 3 Maart 1924 (2) en op 7 Juli 1924 (3). Steeds hield het zich bij het standpunt dat het K. B. van 6 Februari 1919 een correcte uitvoeringsmaatregel was van de wet van 1956 en dan ook als zodanig legaal was.

Daar de lagere rechtbanken zich niet al te gemakkelijk onderwierpen aan deze rechtspraak, kwam het op 18 November 1924, inzake Mertz, tot een Cassatie-arrest in de verenigde kamers, waardoor het Hof de legaliteit van het K. B. van 6 Februari 1919 op definitieve wijze vaststelde (4). Dit belangrijke arrest kan in de volgende drie stellingen worden samengevat :

1. De uitvoerende macht mag, bij het vervullen der haar door artikel 67 der Grondwet toegewezen taak, de draagwijdte van de wet noch uitbreiden noch beperken. Zij behoort uit het principe van de wet en uit haar algemene opvatting (*son économie générale*) de gevolgen af te leiden die er natuurlijkerwijze uit voortvloeien, volgens de geest die haar ontstaan heeft bewerkt en de doeleinden die zijn nastreeft.

2. De identiteitskaart is intiem verbonden met het

doel van de inrichting der bevolkingsregisters. De Koning is dus niet getreden buiten het raam der wet van 2 Juni 1856.

3. De verplichting, steeds de identiteitskaart op zich te hebben, is geen inbreuk op de individuele vrijheid van verkeer op de openbare weg, daar de uitoefening van deze vrijheid, zoals van elke andere, krachtens de wet kan worden gereguleerd.

Op de eerste en op de derde stelling valt weinig in te brengen. De tweede echter, waarop heel de redenering van het Hof steunt, is moeilijk vol te houden.

Wat vindt men immers in de wet van 2 Juni 1856? Daarin wordt vooreerst bepaald dat er om de tien jaar een algemene volkstelling zal worden gehouden (5) en dat zij zal worden uitgevoerd volgens bij K. B. vast te stellen maatregelen (6). Vervolgens wordt voorgeschreven dat er in elke gemeente bevolkingsregisters zullen worden aangelegd, die verbeterd en aangevuld zullen worden volgens de resultaten van de telling en waarin de veranderingen van verblijfplaats van de ene naar de andere gemeente zullen worden opgetekend (7). Eindelijk wordt in die wet nog voorzien dat de veranderingen van verblijfplaats zullen worden vastgesteld door een verklaring, die afgelegd moet worden in de vormen en binnen de termijnen door de Regering bepaald en volgens de gemeentelijke reglementen, op grond van artikel 78 der Gemeentewet uitgevaardigd (8).

Er ligt een hele afstand tussen deze wettelijke voorschriften enerzijds en anderzijds de verplichting, steeds houder te zijn van de identiteitskaart en ze op iedere vordering van de politie te vertonen (9). Het optreden van een politieagent of van een rijkswachter, die, ergens op de openbare weg, het vertonen van een identiteitskaart vordert, heeft blijkbaar niets te maken met de tienjaarlijkse volkstelling, noch met het bijhouden der bevolkingsregisters.

Het is ook merkwaardig dat het bestaan van de identiteitskaarten *a posteriori* door de wetgever voor geheel andere doeleinden dan deze der wet van 1856 werd gebruikt, namelijk in de wet van 1 Augustus 1924, waardoor de wet op de verkeerspolitie werd gewijzigd.

Zo blijkt het moeilijk de extensieve interpretatie te

aanvaarden waardoor de identiteitskaart toch op de wet van 1856 wordt gesteund. Duidelijk is het integendeel dat de identiteitskaart in hoofdzaak een praktisch instrument is van algemene politie, dat zij vóór alles met politie-oogmerken werd in het leven geroepen en niet — of althans in uiterst beperkte mate — met statistische bedoelingen die zouden kunnen verband houden met de volkstelling.

Indien dus geen ander houvast bestond dan de wet van 1856, zou deze grondslag voor de identiteitskaart slechts kunnen worden ingeroepen als dekmantel voor iets, dat veel weg heeft van een « *détournement de pouvoir* ».

Er is voor de identiteitskaart naar onze mening slechts één bevredigende en rechtzinnige grondslag te vinden, namelijk de autonome reglementaire macht des Konings in zaken van algemene politie. Met Giron wensen wij deze bevoegdheid der Kroon te staven op de gecombineerde teksten van de artikelen 29 en 67 der Grondwet.

I.

Artikel 29 der Grondwet, waardoor aan de Koning de uitvoerende macht wordt toegekend, dient begrepen en verklaard te worden met behulp van twee vroegere teksten, waardoor de inhoud van de uitvoerende macht nader werd toegelicht. Wij bedoelen hier vooreerst titel III, hoofdstuk IV, artikel 1 van de Franse Constitutie van 1791, en vervolgens ook afdeling III, artikel 2, van het decreet van 22 December 1789/Januari 1790. Volgens deze beide teksten omvat de uitvoerende macht wezenlijk de zorg voor de openbare orde, veiligheid, gezondheid en rust: « *le soin de veiller au maintien de l'ordre et de la tranquillité publique* » (10), « *au maintien de la salubrité, de la sûreté et de la tranquillité publique* » (11).

Ingevolge artikel 67 van onze Grondwet kan de Koning zijn executieve bevoegdheden zowel bij reglementaire als bij gewone besluiten (12) uitoefenen.

Dit geldt dus blijkbaar ook voor de politiezorg, die een der wezenlijke aspecten is van de uitvoerende macht.

Het is zelfs in hoge mate wenselijk dat de Koning door voorafbepaalde algemene voorschriften veeleer dan door afzonderlijke particuliere beslissingen de ordening van het algemeen bestuur en de handhaving van orde en veiligheid regelt.

Zo zal hij op de zekerste wijze de vrijheden der burgers beschermen en de goede gang der zaken bevorderen.

II.

De betekenis der Grondwet kan niet beter worden verklaard dan door diegenen die haar ontstaan hebben gekend en vooral daaraan hebben mede gewerkt. Van groot gewicht is hier het getuigenis van juristen als Tielemans, de Brouckère en Rogier, die een voorname rol in de Revolutie van 1830 en in de werkzaamheden van het Congres hebben gespeeld.

Ziehier vooreerst de opinie van Tielemans en de Brouckère in hun *Répertoire de l'administration et du droit administratif de la Belgique*:

« *On sait... que l'Assemblée constituante de France est la seule qui ait posé à priori les principes de chaque pouvoir et qu'elle a puisé ces principes dans la nature même des choses. Ainsi lorsque dans le chapitre relatif à l'exercice du pouvoir exécutif, elle a dit que le Roi est le chef suprême de l'administration générale du royaume et que le soin de veiller au main-*

tien de l'ordre et de la tranquillité publique lui est confié, elle a bien entendu que ce soin et cette administration générale faisaient essentiellement partie du pouvoir exécutif; et en effet, tous les publicistes, antérieurs ou postérieurs à la Constitution de 1791, sont d'accord sur ce point.

« *Or, l'article 29 de la Constitution actuelle attribue le pouvoir exécutif au Roi, comme toutes les constitutions précédentes; elle le charge donc aussi de l'administration générale et du soin de veiller à l'ordre et à la tranquillité publique. Mais dira-t-on, elle ne le déclare pas en termes exprès, et l'article 78 porte que le Roi n'a d'autres pouvoirs que ceux que lui attribuent formellement la Constitution et les lois portées en vertu de la Constitution même.*

« *Nous répondrons, et la réponse est péremptoire, que la Constitution attribue au Roi le pouvoir exécutif et que ce pouvoir comprend le droit d'administrer le royaume et d'assurer l'ordre et la tranquillité publiques* » (13).

Dit is niet alles:

« *Nous ajoutons que si le Congrès national s'est abstenu de le proclamer en termes exprès, comme l'avait fait l'Assemblée constituante quarante ans auparavant, c'est que cette vérité, nouvelle en 1791, était devenue triviale en 1831. Et, en effet, qui oserait la nier aujourd'hui?* » (14)

Men leze ook, naast deze betekenisvolle bladzijde van Tielemans, het verslag aan de Koning, waarbij Charles Rogier aan Leopold I het Koninklijk Besluit van 12 November 1849 voordroeg.

Dit besluit bevatte het eerste reglement op de gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven, dat sedert 1831 werd uitgevaardigd:

« *Il n'existait pas de disposition particulière qui permit, sans porter atteinte à la liberté d'industrie d'intervenir, afin d'écarter ou d'atténuer, au moyen de certaines prescriptions, commandées par l'humanité et en rapport avec la science, les dangers qui menacent la santé et même l'existence des ouvriers. Le gouvernement n'a pas besoin d'être armé de pouvoirs spéciaux pour donner cette utile extension au principe dont l'arrêté royal du 31 janvier 1824 est une consécration. Toutes les considérations en vertu desquelles il est admis que le pouvoir exécutif est compétent pour régler la police des fabriques, en tant que la sûreté et la salubrité publiques y sont engagées, ne légitiment pas moins son intervention lorsqu'il s'agit des ouvriers que lorsque l'intérêt des voisins seul est menacé. La révision de l'arrêté du 31 janvier 1824 a paru être une occasion favorable pour l'application du principe de l'entremise tutélaire de l'administration en faveur des ouvriers attachés aux exploitations industrielles* » (15).

Zo stelde Rogier duidelijk de afwezigheid vast van een bepaalde wettelijke grondslag in de gewone betekenis, namelijk van een gewone wet, en zo bevestigde hij tegelijkertijd ook de autonome bevoegdheid der Kroon op het gebied van de openbare gezondheid en veiligheid.

III.

Thans is de reglementaire macht van de Koning in politiezaken een bijna eenstemmig door rechtspraak en rechtsleer aanvaard standpunt geworden, dat trouwens ook door de wetgever zelf op ondubbelzinnige wijze werd bekrachtigd.

1. Het werd meermaals voorgehouden door de magistraten van het Parket van Cassatie (16), en ook bij herhaling door het Hof zelf bevestigd (17).

2. In zeer duidelijke bewoordingen werd het principe doctrinaal geformuleerd door Giron :

« *En matière de police, l'initiative des règles générales qui tracent aux citoyens les limites de leurs droits et de leurs devoirs appartient au Roi plutôt qu'à la législature* » (18).

Wijzende op de noodwendigheid van spoedig wisselende aanpassingen, oordeelt hij dat de politie-maatregelen wegens hun aard zelf aan de bevoegdheid van de wetgever ontsnappen. Hij herinnert aan de voorschriften der Constitutie van 1791 en van het decreet van 1789, en vervolgt :

« *Ce principe, qui est nécessaire à l'existence même de l'ordre social, doit être considéré comme la suite et la conséquence des articles 29 et 67 de la Constitution qui ont mis entre les mains du Roi la plénitude du pouvoir exécutif* » (19).

En hij besluit :

« *Le Roi possède donc, en sa qualité de chef de l'administration générale, un pouvoir des plus étendus toutes les fois qu'il s'agit d'arrêter les mesures réglementaires que réclame le maintien de la tranquillité et de la salubrité publiques* » (20).

Voor wat de recente rechtsleer betreft, valt in dit verband nog te wijzen op het aggregatieproefschrift, dat in 1939 door de heer André Mast, thans lid van de Raad van State en hoogleraar te Gent, aan de koninklijke verordeningsmacht in politiezaken werd gewijd (21).

3. Niet minder belangrijk is het feit dat deze autonome reglementaire bevoegdheid in politiezaken door de wetgever zelf meermaals erkend werd, inzonderheid bij de voorbereidende werken van de wet van 5 Mei 1888 op de gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven (22) en van de meer recente wet van 5 Juni 1934 (23).

Eveneens werd uitdrukkelijk, in de tekst zelf der wetten van 2 Juli 1899 en van 25 November 1937 (24) het bestaan van autonome koninklijke reglementen betreffende de politie der gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven, erkend.

V.

Voor zover nodig, kan hier ook gewezen worden op de Franse opvatting, waarin het bestaan der autonome reglementen algemeen wordt aanvaard, door rechtspraak (25) en rechtsleer (26); zo lezen wij in een recente studie van Staatsraad R. Maspétol de volgende beschouwing, waarin ook het dubbele traditionele domein der autonome reglementen wordt aangewezen, namelijk de administratieve organisatie en de politiezorg :

« *Le règlement autonome se relie à une conception d'ensemble du pouvoir exécutif, non pas limité à l'application stricte de la loi, mais disposant d'une faculté autonome d'appréciation et d'initiative. Cette idée répond à une telle nécessité pratique qu'elle n'a jamais pu être entièrement repudiée dans les faits. Les deux domaines classiques du règlement autonome, tels qu'ils ont été reconnus expressement par la jurisprudence du Conseil d'Etat, sont l'organisation des services publics et la police* » (27).

In de autonome reglementaire macht van de Kroon menen wij aldus de ware juridische grondslag te moeten vinden, zowel van het koninklijk besluit van 6 Februari 1919 als van het B.R. van 1 Maart 1950,

ten minste voor wat de essentiële bepalingen van deze beide besluiten betreft.

Dit betekent echter niet dat, in bijkomende orde, ook de wet van 2 Juni 1856 minstens niet als gedeeltelijke juridische grondslag voor deze reglementering zou kunnen worden ingeroepen. Dit is bepaaldelijk het geval voor de voorschriften, waardoor de identiteitskaart bij verblijfsveranderingen moet worden aangevuld of vernieuwd (28). Daar is het verband met de volkstellingen en bevolkingsregisters merkbaar, en dient de kaart werkelijk als persoonlijke steekkaart en als practisch hulpmiddel voor het correcte bijhouden der registers in de diverse gemeenten. In die mate kon dan ook voor deze bepalingen de wet van 1856 als basis en als sanctie dienen.

Voor het overige echter is de identiteitskaart zonder twijfel een instrument van algemene politie, tot handhaving van de openbare orde en veiligheid, en diende men ze rechtstreeks op de artikelen 29 en 67 der Grondwet te funderen. De sanctie diende aldus voor de meeste bepalingen van de genomen regeling, bij ontstentenis van andere bijzondere strafwetgeving, gezocht te worden in de op 5 Juni 1934 gewijzigde wet van 6 Maart 1818.

Bovenstaande bezwaren meenden wij aldus te moeten inbrengen, niet tegen het principe van de reglementatie op de identiteitskaarten, doch wel tegen de wijze waarop zij, zowel in het besluit van 1 Maart 1950 als in dat van 6 Februari 1919, wordt verantwoord.

Jan DE MEYER.

- (1) *Pasicrisie*, 1923, I, 72.
- (2) *Ibid.*, 1924, I, 227.
- (3) *Ibid.*, 1924, I, 454.
- (4) *Ibid.*, 1925, I, 25.
- (5) Artikel, wet 2 Juni 1856.
- (6) Artikel 2, *ibid.*
- (7) Artikel 3, *ibid.*
- (8) Artikel 4, *ibid.*
- (9) Artikel 2, lid 2, K.B. 6 Februari 1919 en artikel 1, B.R. 1 Maart 1950.
- (10) Titel III, hfdst. IV, art. 1, Constitutie van 1791.
- (11) Afdeling III, art. 2, Decreet van 22 December 1798 Januari 1790.
- (12) Zie over dit onderscheid de noot bij de arresten van 20 Mei 1949, in R.W. 1949-1950, kol. 319.
- (13) Ch. De Brouckere et F. Tielemans, *Répertoire de l'administration et du droit administratif de la Belgique*, t. VII, v° *Fabriques et manufactures* blz. 212-213, Brussel, 1846.
- (14) *Ibid.*, loc. cit.
- (15) *Pasinomie*, 1849, blz. 472.
- (16) Concl. Dewandre, vóór Cass. 24-3-1840, *Pas.*, 1840, I, 337-344. — Concl. De Cuyper, vóór Cass. 16-6-1841 *Pas.*, 1841, I, 187. — Concl. Terlinden, vóór Cass. 27-4-1911, *Pas.*, 1911, I, 219.
- (17) Cass. 24-3-1840, *Pas.*, 1840, I, 344. — Cass., 4-8-1840, *Pas.*, 1840, I, 451. — Cass. 16-1-1922, *Pas.*, 1922, I, 132. — Zie nochtans Cass. 16-6-1841, *Pas.*, 1842, I, 187.
- (18) A. Giron, *Le Droit administratif de la Belgique*, I, I, n° 77, p. 92.
- (19) *Ibid.*, loc. cit.
- (20) *Ibid.*, loc. cit.
- (21) A. Mast, *De verordeningsmacht des Konings in politiezaken en de wet van 5 Juni 1934*, Antwerpen, 1939. — Enkele andere auteurs, zoals Vauthier, hebben de autonome verordeningsmacht in politiezaken bestreden (*Précis de droit administratif de la Belgique*, nr 25, blz. 27).
- (22) Zie daarover vooral het verslag van de Centrale afdeling, hoofdstuk V.
- (23) Zie hierover de uitvoerige samenvatting van de voorbereidende werken, in de *Pasinomie*, 1934, blz. 164 en volgende.
- (24) Samengeordend bij K.B. van 23 December 1937.
- (25) Conseil d'Etat, 19-2-1904, *Chambre syndicale des fabricants de matériel des chemins de fer*, *Lebon*, 1904, 131. — Conseil d'Etat, 4-5-1916, *Babin*, *Lebon*, 1916, 362. — Conseil d'Etat, 8-8-1919, *Labonne*, *Lebon*, 1919, 737.
- (26) Zie o.m. L. Duguit, *Traité de droit constitutionnel*, dl. IV, blz. 728, 2e uitg., 1924.
- (27) R. Maspétol, *Le problème de la loi et ses développements récents dans le droit public français*, in *Etudes et Documents*, 1949, blz. 56).
- (28) Zie b.v. artikel 5 en artikel 6, § 1, 2°, van het B.R. van 1 Maart 1950.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 3e November 1950.

Eerste voorzitter: M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever: M. Demoulin.

Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Arbitrage. — Stilzwijgende verlenging van de in art. 1007 Rv. bepaalde termijn moet duidelijk blijken uit de gedraging van de betrokken partij.

Zo aangenomen wordt, dat de verlenging van de in art. 1007 Rv. bepaalde termijn stilzwijgend kan geschieden, is in ieder geval vereist dat het voornemen van de partij om die verlenging toe te staan duidelijk uit haar gedraging blijkt.

Zodanige stilzwijgende verlenging kan niet worden afgeleid uit conclusiën, waarbij de partij primair de vernietiging vordert van het arbitraal beding en verwijzing van partijen naar de gewone rechter, subsidiair de aanstelling van één of drie andere deskundigen en meer subsidiair gegrondverklaring van de wraking van een benoemde scheidsrechter met aanstelling van één of drie scheidsrechters ter zijner vervanging en bepaling van de aan scheidsrechters te onderwerpen geschilpunten.

N.V. Charbonnages de Helchteren en Zolder t/ V. Trief.

Gelet op het bestreden arrest, door het Hof van beroep te Brussel op 10 Maart 1948 gewezen;

Over het eerste middel: schending van de artikelen 1319-1320 van het Burgerlijk Wetboek en voor zoveel nodig 1007 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering,

doordat het bestreden arrest van mening geweest is dat aanlegster in cassatie door de conclusiën, welke zij genomen heeft vóór het arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 3 December 1942, er van afgezien heeft het verval der bevoegdheden van de scheidsrechter op grond van art. 1007 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering te doen gelden en integendeel aangenomen had de in dat artikel vastgestelde termijn te verlengen,

zulkas terwijl de tekst dezer conclusiën onverenigbaar is met de afstand en de verlenging, welke het bestreden arrest beweert er uit af te leiden, vermits een conclusie strekkende tot het horen zeggen: 1°) in hoofdde, dat er geen aanleiding was tot scheidsrecht; 2°) in subsidiaire orde tot aanstelling van deskundigen en, 3°) in meer subsidiaire orde, hiertoe dat de scheidsrechter gewraakt weze en vervangen door één of drie andere scheidsrechters en, 4°) in dit geval, tot de uitbreiding van het scheidsrecht tot zekere punten welke, niet kan uitmaken de verlenging der bevoegdheden van scheidsrechter Magnel van wie aanlegster elke tussenkomenst, hetgeen deze conclusiën klaar aantonen, in ieder opzicht wil vermijden, zodat de bestreden beslissing het geloof dat dient te worden gehecht aan de door aanlegster ingeroepen conclusiën miskend heeft:

Overwegende dat aanlegster, toen geïntimeerde, bij op 6 Januari 1948 vóór het Hof van Beroep te Brussel, genomen conclusiën, staande hield dat de eerste rechter terecht vastgesteld had dat de litigieuze scheidsrechterlijke uitspraak gewezen was na afloop van de

termijn van drie maanden, die een aanvang genomen had de 21ste April 1941, krachtens het vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi van 7 Maart 1941; dat deze termijn door geen enkele wettelijke grond geschorst was, aangezien het vonnis, hetwelk als compromis gold, uitvoerbaar was bij voorraad, niettegenstaande het door voormelde geïntimeerde, toen appellante, ingestelde hoger beroep; dat geïntimeerde er nooit van afgezien had zich op het verstrijken van die termijn te beroepen en dat het arrest van 3 December 1942 geen enkele beslissing inhield, welke impliceerde dat deze termijn niet zou afgelopen zijn;

Overwegende dat het bestreden arrest ter beantwoording van deze bewijsvoering beslist dat het geen belang heeft na te gaan welke ten opzichte van de termijn van het scheidsrecht de uitwerkingen zijn van het vonnis van 7 Maart 1941, hetwelk uitvoerbaar was bij voorraad, en van de akte van hoger beroep hetwelk tegen dit vonnis ingesteld werd; dat de stelling, door aanlegster ingenomen in haar conclusiën van 24 September 1942, in de loop van de rechtspleging welke op haar akte van hoger beroep tegen bovenvermeld vonnis volgde, impliceert dat zij er van afzag het verval te doen gelden en dat deze stelling diende aangezien te worden als een uiting van haar voornemen de verlenging toe te staan voor een termijn die zou aanvangen op de datum, waarop over voormelde conclusiën zou uitspraak gedaan worden;

Dat de rechter over de grond, om zijn beslissing te motiveren, verklaart, dat het onbegrijpelijk zou zijn dat de kolennijnen zouden gedacht hebben zich te moeten beroepen op de niet-toepasselijkheid van de overeenkomst op het geschil om er uit af te leiden dat er geen aanleiding is tot scheidsrecht, daarna, in subsidiaire orde de overeengekomen scheidsrechter te wraken, en, eindelijk, om de uitbreiding der bevoegdheden van de scheidsrechter te verzoeken, indien de kolennijnen op dat ogenblik de overtuiging gehad hadden, dat de termijn van het litigieuze scheidsrecht verstreken was, en indien ze voornemens waren geweest zich op dit verval te beroepen;

Overwegende dat de ingeroepen en aldus toegelichte conclusiën noch de zin, noch de strekking hebben, welke de bestreden beslissing hun toekent; dat zij evenmin de afstand van het recht om het verval in te roepen inhouden als de wil welke de rechter over de grond beweert er in te vinden om de bevoegdheden van de scheidsrechter te verlengen;

Dat de scheidsrechterlijke bevoegdheden, wier uitbreiding zij vorderen, klaarblijkelijk die zijn van de scheidsrechter of rechters, die zouden aangesteld worden ter vervanging van professor Magnel, die gewraakt is;

Overwegende dat, indien aangenomen wordt dat de verlenging stilzwijgend kan zijn, het niettemin nodig is dat het voornemen der partij klaarblijkelijk uit haar gedraging blijke;

Overwegende dat dit in casu niet het geval is; dat aanlegster in de litigieuze conclusiën in hoofdde de vernietiging van de overeenkomst van 7 December 1935 postuleerde, en dat de partijen naar het gewone gerecht zouden verwezen worden; dat zij, in subsidiaire orde, de aanstelling van één of drie andere deskundigen vorderde, en, in meer subsidiaire orde, dat de wraking van de Heer Professor Magnel degelijk gegrond verklaard worde, dat één of drie andere

scheidsrechters zouden aangesteld worden om hem te vervangen, en dat, in dit geval, het scheidsgerecht eveneens tot voorwerp zou hebben de punten welke zij voorstelt;

Overwegende dat het bestreden arrest, doordat het de door aanlegster de 24 September 1942 vóór het Hof van Beroep te Brussel genomen conclusiën heeft uitgelegd, zoals het zulks gedaan heeft, het aan deze conclusiën verschuldigde geloof alsook de in het middel aangeduide wetsbepalingen geschonden heeft;

Om die redenen,

En zonder dat er aanleiding is om het tweede, het derde en het vierde middel te beantwoorden, verbreekt de bestreden beslissing;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Luik.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 10 Juni 1950.

Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. Connart.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Klacht delict. — Intrekking van de klacht in cassatie.

De echtgenote van hem, die veroordeeld is wegens onderhoud van bijzit in de echtelijke woning kan zelfs gedurende het cassatiegeding de klacht nog intrekken. Daardoor vervalt zowel de strafrechtelijke veroordeling als de burgerlijke veroordeling, die er het gevolg van was. (art. 2, lid 2 Sv.)

Met den Ancxt Y. t/ Posenae G., b.p.

Gelet op het bestreden arrest, de 25 Maart 1950 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen ;

Overwegende dat aanlegger, door dit arrest veroordeeld wegens onderhoud van een bijzit in het echtelijk huis, regelmatig in verbreking is gegaan op 28 Maart 1950 ;

Overwegende dat Posenae Geneviève, echtgenote van aanlegger, tijdens het geding in verbreking verklaard heeft afstand te doen van haar klacht ;

Dat deze afstand de rechtspleging en elk gevolg ontleent aan de strafrechtelijke veroordeling en aan de burgerlijke veroordeling, die er het gevolg van was (artikel 2, wet van 17 April 1878) ;

Om deze redenen ;

Zegt voor recht dat het bestreden arrest zonder gevolg zal blijven zowel wat betreft de strafrechtelijke veroordeling als wat betreft de burgerlijke veroordeling ;

Beveelt dat onderhavig arrest overgeschreven zal worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van gemaakt zal worden op de kant van het arrest van 25 Maart 1950; Kosten ten laste van de Staat.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 12 October 1950.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Smetryns.

Advocaat-Generaal : M. Colard.

Overeenkomst. — Stilzwijgende afstand van het recht beroep te doen op een contractueel beding.

Beding in een huurovereenkomst, dat de huurder slechts met voorafgaande schriftelijke toestemming van de verhuurder het gehuurde geheel of gedeeltelijk zal mogen voort- of onderverhuren.

Uit de omstandigheden, o.a. uit het feit dat aan de gevel van het verhuurde gebouw sedert drie jaar een uithangbord was aangebracht en de verhuurder dus niet onbekend was met de onderverhuuring door de huurder en daarin derhalve stilzwijgend heeft toegestemd, mocht de rechter afleiden, dat de verhuurder afstand heeft gedaan van het recht om beroep te doen op het hierboven aangehaald beding, voor zover daarbij zijn schriftelijke toestemming werd vereist.

Mathy J. t/ Juchtmans H.

Gelet op het bestreden vonnis, door de Rechtbank van eerste aanleg te Leuven op 4 Februari 1949 gewezen ;

Over het enig middel : schending van de artikelen 97 der Grondwet en 1134, 1135, 1317, 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek ;

Doordat het bestreden vonnis, na te hebben erkend dat de tussen partijen gesloten huurovereenkomst de volgende clausule bevat « het is de huurder toegelaten het gehuurd gebouw geheel of gedeeltelijk voort- of onder te verhuren mits voorafgaandelijke en geschreven toestemming van de eigenaar », aanleggers eis heeft afgewezen, die de aan de verweerder gegeven opzegging wilde doen geldig verklaren en de verweerder uit de gehuurde goederen wilde doen zetten, vordering welke hierop steunde, dat verweerder zijn recht op de huur had afgestaan of het gehuurde goed had onderverhuurd, — om reden dat de aanlegger in verbreking het bestaan van de onderverhuuring of van de afstand van de huur had gekend en alzo had toegestemd.

Zulks terwijl de huurovereenkomst in uitdrukkelijke bewoordingen de afstand van de huur of de onderverhuuring zonder uitdrukkelijke en geschreven toestemming van de eigenaar verbood; dat aldus het bestreden vonnis de overeenkomst geschonden heeft en eveneens het geloof heeft geschonden, dat dient gehecht te worden aan de akte van huurovereenkomst, opgenomen in een authentieke akte, zijnde het vonnis van de Heer Vrederechter te Diest d.d. 6 October 1948 ;

Overwegende dat de bestreden beslissing vaststelt dat blijkt « uit de voorgelegde en niet betwiste bewijsstukken » alsmede uit verschillende feiten welke zij opsomt, en, onder andere, uit « het aan de gevel van het goed onbekend sinds drie jaar gehechte uithangbord » dat aanlegger niet onbekend was met de onderverhuuring door verweerder toegestaan en in dezelve stilzwijgend heeft toegestemd; dat de Rechtbank, steunend op die stilzwijgende toestemming, heeft beslist dat de door verweerder verleende onderhuur geen grond tot intrekking der wettelijke huurverlenging uitmaakt ;

Overwegende dat met aldus te beslissen het bestreden vonnis heeft kunnen aannemen dat de partijen, op

stilzwijgende en ondubbelzinnige wijze, daarna afgezien hebben van de noodzakelijkheid van een schriftelijke toestemming;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten en tot een vergoeding van 150 fr. jegens de verweerder, behalve de kosten betreffende de memorie van antwoord deze te laat neergelegd zijnde.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 12 Juni 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : MM. Mast en Buch.

Gemeentepersoneel. — Wet 21-12-1927. — Ambtenaren der Commissies van Openbare Onderstand. — Minimum zes uur per werkdag. — Bevoegdheid der Bestendige Deputatie.

De wet van 21 December 1927 betreffende het gemeentepersoneel en het personeel der ondergeschikte besturen is toepasselijk op de ambtenaren der commissies van openbare onderstand, tenzij zij geen zes uur per werkdag aan hun ambt besteden.

De Bestendige Deputatie is niet bevoegd haar goedkeuring te verlenen of te weigeren voor een beslissing waarbij door een commissie van openbare onderstand de wedde wordt bepaald van haar secretaris, indien deze geen zes uur per werkdag aan het ambt van secretaris der commissie van Openbare Onderstand besteedt.

Van Maldegem t/ Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Oost-Vlaanderen.

Gezien het verzoekschrift d.d. 16 Maart 1949;

Overwegende dat verzoeker de nietigverklaring aanvraagt van de beslissing d.d. 4 Januari 1949 van de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Oost-Vlaanderen, houdende weigering van goedkeuring van de beslissing d.d. 12 September 1947 van de Commissie van Openbare Onderstand van Maldegem, waarbij de basiswedde van verzoeker, als secretaris dezer commissie, werd vastgesteld; dat deze beslissing werd betekend aan de Commissie van Openbare Onderstand op 25 Januari 1949;

Overwegende dat de Bestendige Deputatie haar tussenkomst verantwoordt op grond van artikel 1 van de wet van 21 December 1927 betreffende de beroepsklerken, technische bedienden, politieagenten, en, in 't algemeen, al de aangestelden der gemeenten en der daarvan afhangende besturen; dat luidens deze bepaling de besluiten van de gemeenteraden en deze van de bestuurscolleges der van de gemeente afhangende inrichtingen, waarbij hoofdelijk of gemeenschappelijk de wedden worden bepaald hunner beambten, klerken en andere beroepsaangestelden, wier rechtstoestand niet bij een speciale wet is geregeld, dienen te worden goedgekeurd door de Bestendige Deputatie van de provinciale raad;

Overwegende dat weliswaar blijkt uit de voorbereidende werken dat deze wet toepasselijk is op alle ambtenaren van de Commissies van Openbare Onder-

stand; dat echter artikel 2 dezer wet uitdrukkelijk als voorwaarde stelt dat de belanghebbenden « minstens zes uur per werkdag » aan hun ambt moeten besteden; dat uit de bescheiden van het dossier blijkt dat verzoeker als hoofdberoep heeft zijn betrekking als onderbureelhoofd bij het gemeentebestuur, en geen zes uur per werkdag aan het ambt van secretaris der Commissie van Openbare Onderstand besteedt;

Overwegende dat bijgevolg de wet van 21 December 1947 ter zake niet toepasselijk is en geen andere wet voorhanden is op grond waarvan het besluit van de Commissie van Openbare Onderstand betreffende de wedde van verzoeker door de Bestendige Deputatie zou dienen goedgekeurd; dat door het treffen der bestreden beslissing de Bestendige Deputatie hare macht heeft overschreden; dat derhalve het verzoek gegrond is,

BESLUIT :

Artikel 1. De beslissing d.d. 4 Januari 1949 van de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Oost-Vlaanderen is vernietigd.

Artikel 2. De betaling van het recht van 300 frank, wegens kosten, valt ten laste van de tegenpartij.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 12 Juni 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : M.M. Mast en Buch.

Oorlogsschade. — Goederen. — Onroerend door bestemming. — Verklaring van artikel 9, § 1, B, 2°, der wet van 1 October 1947.

Artikel 9, § 1, B, 2°, van de wet van 1 October 1947 betreffende de herstelling van oorlogsschade aan private goederen bepaalt een zelfde stelsel van vergoeding voor de roerende goederen die onroerend waren door bestemming enerzijds, en anderzijds voor de roerende goederen die bestemd waren voor beroepsdoeleinden, of ten behoeve van een openbare eredienst, philanthropische doeleinden, opvoeding, onderwijs of maatschappelijke voorzorg werden aangewend.

Bijgevolg zijn roerende goederen, zodra zij onroerend waren door bestemming, vatbaar voor vergoeding.

Belgische Staat (Minister van Wederopbouw) t/
Van Roy.

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift dd. 16 December 1949;

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietigverklaring van de beslissing d.d. 13 October 1949, betekend op 20 October 1949, van de Commissie van beroep voor oorlogsschade aan private goederen der provincie Antwerpen, omdat zij een vergoeding toekent voor goederen, onroerend door bestemming, zonder na te gaan of deze goederen een der bij artikel 9, § 1, B, 2°, van de wet van 1 October 1947 gestelde voorwaarden vervulden en namelijk « bestemd waren voor beroepsdoeleinden, ten behoeve van een openbare eredienst, philanthropische doeleinden, opvoeding, onderwijs of maatschappelijke voorzorg »;

Overwegende dat verzoeker inroep dat de oorspronkelijke tekst van het wetsontwerp betreffende het herstel der oorlogsschade aan private goederen luidde als volgt: «Voor de herstelling van de door oorlogsfeiten verloren gegane roerende goederen, zelfs indien die goederen gebruikt werden voor een nijverheids-, landbouw-, handels- of ambachtsbedrijvigheid, evenals voor de herstelling van nijverheids-, landbouw-, of ambachtsvoorraden of uitrusting...», dat hij daaruit besluit dat bij deze bepaling een vergoeding werd bedoeld voor schade toegebracht, niet aan goederen onroerend door bestemming als dusdanig, maar aan goederen onroerend door bestemming die een der bij deze tekst bepaalde voorwaarden vervulden;

Overwegende dat verzoeker aanvoert dat, doorheen alle daarop volgende wijzigingen van deze tekst, deze bedoeling deze is gebleven van de wetgever en deze bovenvermelde tekst alleen gewijzigd werd om grammaticale redenen en bedenkingen betreffende de zinsbouw;

Overwegende dat de wijzigingen door de wetgever aan deze tekst gebracht niet de minste twijfel nopens zijn bedoeling laten bestaan; dat inderdaad de oorspronkelijke tekst van het wetsontwerp een eerste maal werd gewijzigd in de Kamer van Volksvertegenwoordigers als volgt: «Wat de wedersamenstelling betreft van de roerende goederen, indien deze goederen onroerend waren door bestemming of bestemd waren voor het uitoefenen van een beroep op gebied van landbouw, nijverheid, handel, ambachtswezen, kunst, ten behoeve van een openbare eredienst, philanthropische doeleinden, opvoeding, onderwijs of maatschappelijke voorzorg...»;

dat hij een tweede maal werd gewijzigd in de Senaat als volgt: «Wat de wedersamenstelling betreft van de roerende goederen, indien deze goederen onroerend waren door bestemming of bestemd waren voor beroepsdoeleinden of ten behoeve van een openbare eredienst, philanthropische doeleinden, opvoeding, onderwijs of maatschappelijke voorzorg...»;

dat deze laatste tekst de definitieve bepaling der wet is geworden; dat de wetgever aldus bij twee opeenvolgende wijzigingen zijn bedoeling heeft laten blijken en de tekst met deze bedoeling volledig overeenstemt; dat de de wetgever aldus een zelfde stelsel van vergoeding bepaalt voor de roerende goederen die onroerend waren door bestemming enerzijds, en anderzijds voor de roerende goederen die bestemd waren voor beroepsdoeleinden, of ten behoeve van een openbare eredienst, philanthropische doeleinden, opvoeding, onderwijs of maatschappelijke voorzorg werden aangewend; dat bijgevolg de roerende goederen, van het ogenblik af dat ze onroerend waren door bestemming, vatbaar zijn voor vergoeding; dat daaruit volgt dat de bestreden beslissing een juiste toepassing van de wet heeft gedaan en het verzoek derhalve ongegrond is,

BESLUIT :

Enig artikel. — Het verzoek wordt verworpen.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer. — 4 November 1950.

Voorzitter : M. Eyben.

Raadsheren : M.M. Sépulcre en Hodüm.

O.M. : M.M. Couturier, subst. Procureur-Generaal.

Advocaten : Mrs. de Pesseroy, Passelecq en J. de Raedemaeker.

Naamloze vennootschap. — Vereffening. — Overdracht van de activa en passiva door de vereffenaars aan een andere vennootschap. — In casu toelaatbaar. — Rechtsgevolgen van de déchargeverlening door de algemene vergadering.

De vereffenaars van de vennootschap konden in casu rechtsgeldig de activa en passiva dezer vennootschap in een andere vennootschap inbrengen al werden daardoor de waarde der deelneming en de macht van sommige aandeelhouders in de vennootschap op gevoelige wijze aangetast; immers daardoor werden geen verworven rechten gekrenkt; de minderheid moet zich aan de beslissing der meerderheid onderwerpen en is daardoor gebonden.

Een eventuele vordering tegen de vereffenaars wegens in hun beheer begane fouten komt alleen aan de vennootschap toe; niet aan individuele vennoten.

De aansprakelijkheid van de vereffenaars is geëindigd door de décharge, hun bij besluit van de algemene vergadering van aandeelhouders verleend.

Pilloy-Verbrugge en cons. t/

N.V. Industrie Holdingbank en Cons.

Gezien het in regelmatige uitgifte overgelegde vonnis der rechtbank van eerste aanleg van Antwerpen de dato 4 Februari 1939;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar de vorm en dat het ten gepasten tijde werd ingesteld;

Overwegende dat vaststaat dat tengevolge van feitelijke en wettelijke bestanddelen, over de werkelijkheid waarover partijen het eens zijn, de Naamloze Vennootschap «Industrie Holding Bank», waarvan geïntimeerden beheerders waren, tot vereffening werd gedwongen; dat, gebruik makende van de macht hun door de buitengewone vergadering der aandeelhouders verleend, geïntimeerden, die tot vereffenaars waren benoemd, het actief en passief der vennootschap aan zekere Naamloze Vennootschap «Finantex» overdroegen; dat de algemene vergadering in dato 22 October 1930 de vereffening goedkeurde en ontlasting gaf aan de vereffenaars;

Overwegende dat de door appellanten ingestelde vordering in hoofddorde strekte tot de nietigverklaring van voormelde beslissing der algemene vergadering, als zijnde genomen tot bedrieglijke verkorting hunner rechten; dat zij in bijkomende orde strekte tot veroordeling van de vereffenaars tot schadevergoeding wegens bedrog;

Overwegende dat volgens de stelling van appellant geïntimeerden het actief der N.V. «Industrie Holding Bank» bij «Finantex» hebben ingebracht, alleen om zich zelve en andere maatschappijen, waarvan zij oprichters of beheerders waren te bevoordelen en alzo een grove fout hebben begaan; dat zij zodoende op zijn minst te kort gekomen zijn aan de hun opgelegde verplichting om niet hun eigen belangen, maar die van de algemeenheid der vennoten te behartigen; dat, zoals door de eerste rechter werd opgemerkt, de aanhalingen

van appellanten betreffende de uitoefening van het mandaat van beheerder van geïntimeerden geen rechtstreeks verband houden met de tegen hen naar voren gebrachte bezwaren ;

Overwegende dat de eerste rechter met reden en op gronden, waarbij het Hof zich aansluit, het bestaan ter zake van enig bestanddeel van bedrog of van list van de hand gewezen heeft ;

Overwegende dat in feite niet te betwisten valt dat de gewraakte opslorping aanzienlijk voordeel aan geïntimeerden toebrengt wat betreft hun persoonlijke schuldvorderingen, alsmede sommige vennootschappen waarin zij belang hadden en dat zij ten gevolge had de verhouding van invloed in het beheer der nieuwe vennootschappen te hunnen bate om te keren ;

Overwegende anderzijds dat de samenstelling van het actief der « Industrie Holding Bank », hetwelk groten-deels bestond uit schuldvorderingen en titels van langzame en twijfelachtige verwezenlijking, bezwaarlijk een onmiddellijke en volledige vereffening toeliet ; dat de belangen van geïntimeerden in deze vennootschap niet in alle opzichten verschilden van die van appellanten, vermits de eerste ruim drie vierden van het kapitaal bezaten ; dat de voorgestelde inbreng overeenkomstig het gunstig advies der van de vennootschap onafhankelijke commissarissen-toezieners was ; dat naderhand de getroffen maatregel voordelig voor de vennootschap bleek, vermits na datum (3) aan de hand der verdere balansen wordt vastgesteld, dat de schulden van « Finantex » aanzienlijk verminderd waren en dat de waarde van het aandeel was gestegen ;

Overwegende dat, gelet op deze elementen, de opslorping der oude vennootschap, waardoor haar dadelijke en onverbiddelijke vereffening werd vermeden, als een redelijke oplossing kon worden beschouwd ; dat derhalve niet bewezen is dat, zoals appellanten beweren, de algemene vergadering het belang der vennootschap ten bate van persoonlijke en aan de vennootschap vreemde belangen opgeofferd heeft ;

Overwegende weliswaar dat de besloten opslorping ten gevolge had op gevoelige wijze de geldelijke waarde der deelneming en de macht van appellanten in de vennootschap aan te tasten ; dat zij zich nochtans daarover niet kunnen beklagen vermits, waar zoals ter zake geen verworven rechten gekrenkt werden, appellanten als minderheid zich aan de wil der meerderheid dienen te onderwerpen en dat zij door deze beslissing gebonden worden ;

Overwegende, wat betreft de vraag in bijkomende orde, dat de vordering tegen de vereffenaars wegens in hun beheer begane fouten alleen aan de vennootschap toekomt en dat de aandeelhouders tegen hen geen persoonlijke vordering mogen uitoefenen (Resteau, Les sociétés commerciales. D.V. n° 2045-2050. Nouvelles n° 970 et 1) ;

Overwegende ten overvloede dat de maatregel, door de vereffenaars krachtens de hun uitdrukkelijk verleende macht getroffen, met kennis van zake goedgekeurd werd door de algemene vergadering ; dat vooral, waar de vereffenaars de hun toegekende macht niet te buiten gegaan zijn, de stemming der algemene vergadering te hunnen aanzien als décharge geldt (Rép. Prat. de Droit Belge v° Société anonyme n° 2775) ; dat derhalve de vordering, door appellanten tegen geïntimeerden in bijkomende orde ingesteld, niet gegrond is ;

Overwegende dat op goede gronden de eerste rechter de vraag van appellanten strekkende tot openbare verkoop van 11.300 stichtersaandelen van « La Financière Textile » van de hand gewezen heeft.

Om deze redenen :

Het Hof, aanvaardt het hoger beroep ; rechtdoende, verklaart het ongegrond ; dienvolgens bevestigt het bestreden vonnis ; verwijst appellanten in de kosten van het hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 31 October 1950.

Voorzitter : M. Van Winckel.
Raadsheren : M.M. Lagae en Jacquart.
Advocaat-Generaal : M. Bohyn.
Advocaat : Mr. Ancot (Brugge).

Abnormalen en gewoontemisdadigers. — Ontvankelijkheid van in hoger beroep door de verdachte ingediend verzoekschrift tot in observatiestelling.

Krachtens art. 1 van de wet van 9 April 1930 tot bescherming der maatschappij tegen abnormalen en gewoontemisdadigers kan de in observatiestelling van de verdachte worden bevolen in elke stand van de zaak ; de verdachte kan in hoger beroep een verzoekschrift tot in observatiestelling indienen, ook al heeft hij reeds in eerste instantie daarom verzocht, en al heeft hij toen in een afwijzing van dat verzoek berust.

Bij beslissing over een dergelijk verzoek moet de geestestoestand, waarin de verdachte zich op de dag van de uitspraak bevindt, in acht worden genomen.

X... t/ O.M.

Gezien het door verdachte op 23 October 1950 ingediende verzoekschrift, strekkende tot zijn in observatiestelling in de psychiatrische afdeling ener strafinstelling ;

.....

Over de ontvankelijkheid van het verzoek :

Overwegende dat verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt krachtens het door de onderzoeksrechter te Brugge de 10de Juli 1950 tegen hem verleende bevel tot aanhouding en dat de zaak te zijnen laste aanhangig is bij deze kamer ingevolge het hoger beroep van verdachte en van het openbaar ministerie tegen het vonnis over de grond der zaak, gewezen door de Correctionele rechtbank te Brugge de 29.8.1950 ;

Overwegende dat zonder belang is, dat verdachte reeds voor de eerste rechter zijn inobservatiestelling heeft aangevraagd en in de afwijzing van dit verzoek heeft berust ;

Overwegende inderdaad dat artikel 2 der wet van 9 April 1930 tot bescherming der maatschappij tegen abnormalen en gewoontemisdadigers uitdrukkelijk bepaalt dat de bewuste maatregel in elke stand der zaak kan genomen worden en het indienen van een verzoek tot inobservatiestelling bij het Hof door de wetgever niet ondergeschikt werd gemaakt aan de ontstentenis ener beslissing daaromtrent in de loop der vorige rechtspleging ;

Overwegend trouwens dat de in acht te nemen geestestoestand van verdachte deze is waarin hij zich ten dage van het vonnis bevindt en die toestand voortdurend wijzigingen kan ondergaan ;

Over de grond van het verzoek :

Overwegend dat zowel de houding van verdachte als de inlichtingen door de rijkswacht omtrent zijn

persoon verstrekt er aanleiding toe geven te denken dat verdachte lijdt aan krankzinnigheid of door erge geestesstoornis of geesteszwakheid is aangetast, waardoor hij onbekwaam wordt zijn daden te beheersen;

Het Hof, rechtsdoende op tegenspraak:

Gelet op de artikelen 1, 2, 3, 5 en 6 der wet van 9 April 1930 en 24 der wet van 15 Juni 1935, ter zitting aangeduid door de heer voorzitter,

Verklaart het verzoek ontvankelijk;

Er op beslissend;

Beveelt dat beklaagde gedurende de termijn van een maand in observatie zal gesteld worden in de psychiatrische afdeling van de gevangenis te Gent;

Benoemt als deskundige, enz.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

16 November 1950.

Voorzitter: M. Byvoet.

Rechters: M.M. Pexsters en Leen.

Advocaten: Mrs. Knapen en Verhaaren.

Militaire opeisingen. — Opeising door met een officier gelijkgesteld soldaat. — Niet achteraf geregulariseerd. — Aansprakelijkheid van de staat, indien de soldaat noodgedwongen tot opeising is overgegaan.

Opeising van een auto door een Belgisch soldaat, die gelijkgesteld was met een officier, doch niet gemachtigd om op eigen gezag opeisingen te doen. Opeising niet achteraf geregulariseerd.

Bedoelde met een officier gelijkgestelde soldaat is in deze hoedanigheid orgaan van de staat geworden; zijn handelingen moeten beschouwd worden als door de staat zelf verricht, indien hij noodgedwongen tot opeising is overgegaan. Zijn enige fout zou dan hierin hebben bestaan, dat hij de opeising achteraf niet heeft doen regulariseren. De opeising is dan een onvoltooide handeling, die door de dader moest en mocht verricht worden, voor welke handeling de staat aansprakelijk is.

De rechtbank legt aan de staat op haar in te lichten over de hoedanigheid die de dader had toen hij tot opeising overging en over de vraag, of de dader wanneer hij zich daartoe noodgedwongen verplicht achtte, de verzekering kon hebben en geven, dat zijn optreden door de staat zou beaamd worden.

Coenegrachts t/ Belgische staat (Min. van Landsverdediging).

Overwegende dat het noger beroep, op 6 April 1950 bij geboekt exploit van deurwaarder Haesen te Sint Truiden ingesteld tegen een in uitvoerbare vorm voorgebracht eindvonnis van de Heer Vrederechter te Sint Truiden, uitgesproken op 13 September voordien, regelmatig is en tijdig werd ingediend;

Overwegende dat in uitvoering van een voorafgaand tussenvonnis, dat door dezelfde rechter op 5 Juli werd ingesteld, een getuigenverhoor op tegenspraak gehouden is, op het einde van het welk beroeper afstand deed van het verhoor zijner drie laatste getuigen, wier getuigenis hij overbodig achtte, daar naar zijn oordeel het bewijs der aangevoerde feiten volkomen geleverd was door de doorslaande onder eed bevestigd verklaringen zijner vier eerste getuigen;

Overwegende dat de eerste rechter in zijn eindvonnis deze zienswijze algeheel heeft aanvaard en

uitmaakt, dat de luitenant Ganshof van der Meersch, vergezeld van de door hem aangezochte politieagenten der stad Sint Truiden, in Augustus 1945 een auto «Ford» van aanlegger heeft opgevorderd en medegenomen uit de garage Jans, alwaar zij zich bevond; dat hij deze enkele dagen later in beschadigde staat heeft teruggebracht, nadat de motor en andere stukken waren uitgenomen en door andere vervangen; dat de politie-overheid in de mening verkeerde dat het een regelmatige opeising betrof, gedaan door een bevoegd officier, die verklaarde dat de verstrekker zou vergoed worden door de Belgische Staat; dat de aan de auto veroorzaakte schade op bevel der stedelijke politie werd opgenomen door de garagist Jans, die hiervan een verslag opstelde;

Overwegende dat het bestreden vonnis er gewag van maakt dat dezelfde officier te dien tijde ook nog een voertuig van een andere inwoner van Sint Truiden had opgeëist of tenminste in ontvangst had genomen, en dat deze inwoner, na zich voor de Krijgsraad te hebben moeten verantwoorden om getracht te hebben zich tegen een regelmatige opeising te hebben verzet, vrijgesproken is en zelfs vergoeding heeft gekregen, omdat de opeising, alhoewel onregelmatig gedaan, althans geregulariseerd was;

Overwegende dat de eerste rechter, na vastgesteld te hebben dat in het voorhanden geval van een regularisatie van de opeising geen sprake is, zich verplicht achtte na te gaan of de opeising, ja dan neen, door een bevoegd ambtenaar gedaan was, met het gevolg dat de Staat eventueel gehouden zou zijn de aangebrachte schade te vergoeden; dat hij echter tot de bevinding kwam, dat de militaire toestand van de optredende officier hem niet toeliet tot de door hem gedane opeising over te gaan;

Dat hij zijn beschouwingen dienaangaande besluit als volgt:

«dat luitenant Ganshof, die in de Belgische verbindingsdienst bij het Amerikaans vliegkorps te Sint Truiden optrad als tolk, slechts een gelijkgestelde officier was, niet gemachtigd om op eigen hand opeisingen te doen, en in elk geval verplicht was de opeising, waartoe hij noodgedwongen zou hebben moeten overgaan onverwijld te doen regulariseren door de bevoegde overheid».

Overwegende dat, zo zulks juist mocht zijn, genoemde officier van de Belgische verbindingsdienst, die in deze hoedanigheid een orgaan van de Staat geworden was, waarvan de handelingen moeten beschouwd worden als zijnde door de Staat zelf verricht, in sommige omstandigheden, wel is waar noodgedwongen, tot opeisingen mocht overgaan, de mogelijkheid niet uitgesloten is, dat zulks hier het geval was en dat de enige fout die hij alsdan zou begaan hebben, hierin bestond dat hij zijn opeising niet heeft doen regulariseren, gelijk hij in een ander, het hierboven aangehaalde geval, gedaan heeft;

Overwegende dat het immers noch mag, noch kan verondersteld worden dat, op een ogenblik dat de achtervolging van de terugtrekkende vijandelijke troepen door de Amerikaanse vliegeniers haar hoogtepunt bereikt had, een Belgisch officier in uniform, hasta cappaque, bijgestaan door de plaatselijke politiemacht, een opeising zou gedaan hebben, waartoe hij niet noodgedwongen verplicht was; dat, wijl het feit der opeising volkomen bewezen is, dan ook de Staat moet bewijzen, dat daartoe lichtzinnig werd overgegaan, welk bewijs hij niet levert noch aanbiedt te leveren;

Overwegende dat de enige fout, die de handelende officier bijgevolg ten laste zou kunnen gelegd worden,

hierin bestaat, dat hij zijn opeising niet heeft doen regulariseren;

Overwegende dat het dus een gebrekkige, meer bepaaldelijk, een onvoltooide uitvoering zou zijn van een handeling, die in het voorhanden geval door de optredende officier mocht of moest verricht worden;

Dat de Staat alsdan verantwoordelijk zou zijn voor deze onvoltooide daad van haar orgaan en gehouden tot schadevergoeding naar de bewoordingen van het door beroepene zelf aangehaalde arrest van het Hof van Verbreking van 31 Maart 1943 (Pas. 1943-1-117);

Overwegende dat de rechtbank voornamelijk niet over de vereiste inlichtingen beschikt om na te gaan, zoals de Heer Vrederechter het in zijn vonnis aanhaalt of de opeiser in de gegeven omstandigheden, zij het dan ook noodgedwongen, het recht had, tot de door hem bevolen handeling over te gaan;

Dat bijgevolg de debatten dienen heropend te worden om aan beroepene toe te laten de Rechtbank omstandig in te lichten over de hoedanigheid, die de verbindingsagent Ganshof van der Meersch bekleedde, toen hij tot de opeising overging, en of hij desvoorkomend, wanneer hij zich daartoe gedwongen achtte, de verzekering kon hebben en geven dat zijn optreden door de Staat zou beaamd worden;

Gelet op de voorschriften van de artikelen 2-30 tot 37 der wet van 15 Juni 1935, welke nageleefd zijn;

Om deze beweegredenen :

De Rechtbank verklaart het hoger beroep ontvanke-lijk en, alvorens verder uitspraak te doen over de al of niet gegrondheid er van, verklaart de debatten heropend;

Legt beroepene op de Rechtbank omstandig in te lichten over de hoedanigheid die de verbindingsagent Ganshof van der Meersch bekleedde, toen hij tot de opeising overging en of hij desvoorkomend, wanneer hij zich daartoe gedwongen achtte, de verzekering kon hebben en geven dat zijn optreden door de Staat zou beaamd worden;

Behoudt uitspraak omtrent de kosten voor en verwijst de zaak naar de wachttol.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

12 Juli 1950.

Voorzitter : M. Steyaert.

Rechters : M.M. Noest en Van Hove.

O.M. : M. van Hauwaert.

Wettelijke interdictie. — Wordt geschorst door voorwaardelijke invrijheidstelling. — Benoeming van een curator nietig.

De in de artikelen 22-24 van het Wetboek van Strafrecht bedoelde wettelijke interdictie wordt geschorst door de voorwaardelijke invrijheidstelling van de veroordeelde.

Immers, de rechtsgrond van die interdictie, zijnde de bedoeling om aan de veroordeelde de middelen te ontnemen om de uitvoering van zijn straf te verzachten en hem te beletten zijn bewakers om te kopen heeft geen zin meer gedurende de tijd zijner voorwaardelijke invrijheidstelling. De benoeming door een familierraad van een curator over de voorwaardelijk in vrijheid gestelde veroordeelde is derhalve nietig.

X... t/ Y...

Overwegende dat de vordering daartoe strekt voor recht te horen verklaren dat eiser, die bij vonnis van de Krijgsraad van Gent dd. 7 Februari 1948 veroordeeld werd tot gewone hechtenis voor de tijd van vijf jaar en thans in voorwaardelijke vrijheid is gesteld, niet langer in staat van wettelijke interdictie verkeert, mitsdien nietig te horen verklaren de beraadslaging van de familierraad, op 16 Mei 1950 gehouden onder voorzitterschap van de Heer Vrederechter van het Kanton Evergem waarbij over eiser een curator werd benoemd ;

Overwegende dat verweerders zich naar 's rechters oordeel gedragen en derhalve dienen te worden geacht de ingestelde vordering te betwisten ;

Overwegende dat de wettelijke interdictie een rechtsverval is waarbij hoofdzakelijk is bedoeld aan de veroordeelde middelen te ontnemen om de uitvoering van zijn straf te verzachten en hem te beletten zijn bewakers om te kopen (De Page, deel 1, 2e uitg. n° 109, noot 1; Kluyskens Personen en Familierecht n° 823; Braas, Traité de Droit Pénal 3e uitg. n° 375) ;

Overwegende dat, zo het is aan te nemen, dat dit rechtsverval blijft bestaan zolang de vrijheidsberoving van de veroordeelde voortduurt, het anders gelegen is, wanneer zoals ter zake, de veroordeelde in voorwaardelijke vrijheid is gesteld; dat het logisch is, dat waar de uitvoering van de straf geschorst is, ook de wettelijke interdictie geschorst moet blijven; dat toch de in voorlopige vrijheid gestelde zijn zaken opnieuw in handen moet nemen en over zijn inkomsten beschikken, wil men dat hij zich opnieuw in de samenleving wenst op te werken; dat anderzijds het omkopen van zijn bewaker ondenkbaar wordt, zodat aan het wettelijk voorschrift elke rechtsgrond ontvalt (Kluyskens, op cit. n° 826; anders De Page deel 1, 2e uitg. n° 109, noot 2 van de bladz. 146; Braas op cit. n° 384, en de daar aangehaalde rechtspraak; Burg. Rechth., Dinant, 12 April 1900, Pas 1900, III, 200);

Overwegende derhalve dat eiser niet langer als een wettelijk geïnterdiceerde dient te worden beschouwd en de gewraakte beraadslaging van de familierraad, die overigens vaststelt dat eiser in vrijheid verkeert, voor nietig behoort te worden gehouden;

Op deze gronden, de Rechtbank, gelet op de artikelen 2, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken ;

Gehoord de Heer Van Hauwaert, Substituut-Procureur des Konings, in zijn strijdig advies, alle andere conclusies van de hand wijzend, verklaart voor recht dat sinds zijn voorwaardelijke invrijheidstelling eiser niet meer in staat van wettelijke interdictie verkeert;

Verklaart mitsdien nietig de op 16 Mei 1950 onder voorzitterschap van de Heer Vrederechter van het Kanton Evergem gehouden beraadslaging van de familierraad, waarbij over eiser op grond van art. 23 van het Wetboek van Strafrecht een curator benoemd werd; Veroordeelt verweerders tot de kosten.

NOOT : In bovenstaand vonnis heeft de Gentse Rechtbank de door Kluyskens verdedigde opvatting (Personen- en familierecht nr 826) tot de hare gemaakt.

De heersende leer en de rechtspraak aanvaarden de tegenovergestelde mening; aldus nog een recent arrest van het Hof te Luik d.d. 2 Maart 1950, J. T. 1950, 603. Verg. verder : Wettelijke ontzetting van politieke delinquenten en nietigheid van rechtshandelingen, R.W. 1949-1950, 956 ; W. Bulckaert, Voorlopige of voorwaardelijke vrijheid en wettelijke ontzetting, R. W. 1949-1950, 1681 ; Is elk der echtelieden van rechtswege voogd over zijn geïnterdiceerde echtgenoot, R.W., 1949-1950, 238.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE LEUVEN

3e kamer — 2 Maart 1950.

Enig rechter : M. Rubbrecht.
Openbaar Ministerie : M. Declercq.

Onbevoegde uitoefening van de geneeskunde. — Radiesthesie. — Persoonlijk onderzoek van de patiënt voor de diagnose niet vereist. — Betekenis van het begrip « geneesmiddelen » in art. 18 van de wet van 12 Maart 1818.

Het is niet van belang, of een diagnose op afstand wordt gesteld dan wel in tegenwoordigheid of na persoonlijk onderzoek van de patiënt; het behoort juist tot de aard zelf der teleradiesthesie, dat de onderzoeker niet met de patiënten in aanraking komt, hetgeen echter niet afdoet aan het feit, dat het bestaan van ziekten wordt vastgesteld.

Als « geneesmiddelen » in de zin van artikel 18 der wet van 12 Maart 1818, nader verklaard door de wet van 27 Maart 1853, dienen te worden beschouwd alle stoffen of zelfs handelingen, waarvan men krachtens ervaring of wetenschappelijke bevinding de kracht toekent ziekten te genezen, ongeacht hun feitelijke geschiktheid daartoe.

Er dient geen enkel onderscheid te worden gemaakt tussen allopatische en homeopatische middelen, daar de geneeskunde elk middel van welke aard ook aanwendt, dat voor de genezing van ziekten dienstig wordt geacht.

Niet de beoefening van de radiesthesie op zich zelf is strafbaar, doch de onbevoegde uitoefening van de geneeskunde.

O. m. t/ Braem.

Overwegende dat verdachte tegen het hem te laste gelegde (overtreding van artikel 18 der wet van 12 Maart 1818 — Red.) vooreerst inroept, dat hij nooit handelingen heeft gepleegd, die als uitoefening van de geneeskunde beschouwd kunnen worden, daar hij nooit rechtstreeks met zieken in contact is geweest, nooit zieken aanraakte of onderzocht, zoals het beroep van geneesheer noodzakelijk medebrengt; dat hij alleen foto's onder zijn pendel houdt en beweert geen diagnose te stellen;

Overwegende dat er ten huize van verdachte acht voor cliënten bestemde brieven werden aangetroffen, welke op een kaart de bevindingen van het radiesthetisch onderzoek van foto's vermeldde; dat hierin o.a. te lezen staat « alle vitamines te kort, diabetes (moet diëet houden) aandoening hersenen, schildklier, pancreas, lever, bijnieren, beide longen en luchtpijp verzwakt, erge bloedarmoede... » (geval M. C.), ofwel « vessie, reins, matrice, ovaires (terrain syphilitique)... » (geval F. R.); dat hieruit ten overvloede blijkt dat verdachte het bestaan van kwalen van het menselijk lichaam vaststelt, met andere woorden de diagnose van een ziekte stelt, hetgeen een daad van uitoefening der geneeskunde is;

Overwegende dat niet van belang is, of een dergelijke diagnose op afstand wordt gesteld dan wel in tegenwoordigheid en na persoonlijk onderzoek van de patiënt; dat het juist tot de aard zelf van de door verdachte beoefende teleradiesthesie behoort, dat de onderzoeker niet met de patiënten in aanraking komt,

hetgeen echter niets afdoet aan het feit dat op deze wijze het bestaan van ziekten wordt vastgesteld;

Overwegende dat verdachte verder aanvoert, dat hij nooit geneesmiddelen heeft voorgeschreven en dat de stoffen die door hem worden verkocht alleen homeopatische stoffen zijn en geen geneesmiddelen;

Overwegende dat verdachte op 12 Mei 1949 aan de gerechtelijke politie verklaarde, dat hij aan de hand van zijn bevindingen aanraade zekere medicamenteuse producten te gebruiken; te weten verdunde oplossingen, in zesde dilutie, van geneeskundige planten;

Overwegende dat verdachte, ten einde aan deze producten het kenmerk « geneesmiddel » te ontzeggen, zich beroept op het besluit van de aangestelde deskundige, waar deze zegt dat de therapie van verdachte niet de minste waarde heeft; dat dit besluit blijkbaar de beoordeling is van verdachte's werkzaamheid door de hedendaagse geneeskunde, doch in het midden laat welke betekenis aan het woord geneesmiddel toekomt in artikel 18 der wet van 12 Maart 1818, nader verklaard door die van 27 Maart 1853;

Overwegende dat er geen stoffen bestaan, die altijd en bij uitsluiting van andere geneesmiddelen zijn; dat als zodanig dienen te worden beschouwd alle stoffen of zelfs handelingen waaraan men krachtens ervaring of wetenschappelijke bevinding de kracht toekent ziekten te genezen, ongeacht hun feitelijke geschiktheid daartoe; dat er geen enkel onderscheid dient te worden gemaakt tussen allopatische en homeopatische middelen, vermits de geneeskunde ieder middel van welke aard ook aanwendt, dat tot genezing van ziekten dienstig geacht wordt;

Overwegende dat verdachte, wanneer hij zijn producten aanduidde of afleverde, handelde in de mening dat daardoor de kwalen zijner patiënten konden worden genezen (tenzij hij als oplichter zou willen doorgaan, wat de rechtbank vooralsnog niet bewezen acht); dat overigens de personen, die zich tot verdachte hebben gewend met het doel te weten of en waaraan zij lijden, de door hem aangeprezen of afgeleverde stoffen noodzakelijk moeten beschouwen als geneesmiddelen, daar men anders niet inzielt waarom zij zich deze zouden aanschaffen;

Overwegende dat verdachte nog beweert zich niet gewoonlijk aan de hem telastgelegde feiten te hebben schuldig gemaakt; dat zulks volledig in strijd is met de bevindingen van het gerechtelijk onderzoek en met zijn eigen verklaringen, waarin hij uitvoerig beschreven heeft hoe hij te werk ging, hoe hij cliënten heeft gevormd en hoe hij zich thans uitsluitend gespecialiseerd heeft in medicale radiesthesie (stuk 15); dat verdachte voor zijn bedrijvigheid over een bureau, een werkkamer en een wachtkamer beschikt; dat er op 12 Mei 1949 acht klaarliggende brieven van hem aan zijn cliënten werden gevonden met de uitslag van zijn bevindingen en waarin hij onder andere mededeelt dagelijks van 9 tot 17 uur bezoek te kunnen ontvangen; dat uit dit alles blijkt dat verdachte gewoonlijk het hem telaste gelegde heeft gepleegd;

Overwegende dat verdachte ten slotte inroept dat de radiesthesie als embryonnaire wetenschap niet op zichzelf strafbaar is; dat het voorwerp van de huidige vervolging niet de wetenschappelijke waarde van de radiesthesie is, maar het uitoefenen van de geneeskunde door de verdachte, die het diploma van doctor in de geneeskunde niet bezit;

.....

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

3e kamer. — 13 October 1950.

Voorzitter : M. Kockx.

Ref. : M. Naulaerts.

Advocaten : Mrs Van Oekel en A. Vaes.

Makelaar. — Persoonlijke gebondenheid bij niet-mededeling van de naam van zijn opdrachtgever vóór of bij het aangaan van de overeenkomst. — Bepaling van het makelaarsloon : overeenkomst gaat vóór gebruik.

De makelaar, die zich niet persoonlijk wenst te verbinden, moet de naam van zijn opdrachtgever vóór of bij het aangaan van de overeenkomst bekend maken aan de mede-contractant; hij blijft persoonlijk gehouden, indien hij eerst later die naam mededeelt.

Het makelaarsloon mag door partijen vrij worden bepaald op het verschil tussen de door de opdrachtgever (verkoper) opgegeven prijs en de met de koper overeengekomen prijs. Dat verschil kan zowel voortvloeien uit een vermindering van het eenheidsgewicht als uit een werkelijke verhoging van de prijs.

Het makelaarsloon wordt slechts bij gebreke aan een overeenkomst tussen partijen door het gebruik geregeld. De overeenkomst gaat steeds vóór het gebruik.

Continental Trading Corporation t/ Soc. Coloniale Anversoise.

De Rechtbank,

Overwegende omtrent de feiten dat de Société Coloniale Anversoise 18 November 1948 aan de Continental Trading Corporation offerte deed betreffende 400 en 600 Ton palmpitten uit Liberia tegen \$ 202,50 per Engelse ton, C.I.F. Hamburg; dat 18 November 1948 eiseres aan gedaagde bevestigde, dat zij de twee partijen had verkocht aan de JEIA te Frankfurt; dat zij, zoals overeengekomen, de verkoop rechtstreeks had aangegaan in naam van gedaagde en dat elk bedrag, dat gedaagde zou ontvangen boven haar netto prijsopgave van \$ 202,50 per Engelse Ton aan eiseres zou worden uitgekeerd; dat gedaagde op 24 November noteerde, dat de verkoop bepaald werd afgesloten met de JEIA te Frankfurt op de basis van C.F. Hamburg; dat ingevolge het wegvallen van de assurantie de prijs werd verminderd met \$ 1 per ton, zodat de nettoprijs voor haar committent \$ 201,50 per ton C. F. Hamburg bedroeg; dat eiseres op 29 November aan gedaagde een contract mededeelde, waarbij gedaagde aan de JEIA verkocht 1000 metrieke ton; dat eiseres op 30 November de aandacht van gedaagde vestigde op het gewichtsverschil van 16 kgr., dat bestond tussen de Engelse ton en de metrieke ton, en dit verschil in haar voordeel opeiste op grond van het beding, blijkens hetwelk elke prijsverhoging voor rekening van eiseres zou zijn; dat gedaagde op 2 December de aanspraak van eiseres afwees onder voorwendsel, dat eiseres reeds een buitengewoon hoog makelaarsloon had genoten en dat het niet mogelijk was van verkoopster te vergen, dat zij van haar commerciële winst gedeeltelijk afstand zou doen ten voordele van een makelaar; dat gedaagde alzo aan de JEIA leverde 1.001.911 metrieke ton palmpitten aan \$ 204 per metrieke ton en een koopsom van \$ 206.429,84 van de JEIA ontving;

Overwegende dat eiseres — stellende dat zij krachtens overeenkomst aanspraak heeft op het verschil tussen de prijsopgave van \$ 201,50 per Engelse ton en de door gedaagde ontvangen som van \$ 204 per metrieke ton, wat een verschil uitmaakt van prijs en in gewicht van \$ 5,67 per ton, of \$ 5.737,53 op de 1.011,911 geleverde tonnen, waarop door de gedaagde slechts \$ 2.529,85 werden afbetaald — bij exploit van 12 Augustus 1949 gedaagde heeft gedagvaard ten einde bij vonnis, uitvoerbaar bij voorraad, te worden veroordeeld om haar te voldoen de som van \$ 3.207,68, om te zetten in Belgische franks, met de renten en de proceskosten;

Overwegende, in rechte, dat gedaagde een middel van niet-ontvankelijkheid heeft opgeworpen, hierin bestaande dat zij bij het afsluiten van de verkoop slechts als makelaarster is opgetreden voor rekening van de Oostafrikaanse Kompagnie te Monrovia (Liberia) en eiseres derhalve geen persoonlijk verhaal op haar kan nemen;

dat dit middel niet kan opgaan; dat de offerte van 18 November 1948 rechtstreeks van gedaagde is uitgegaan; dat eiseres zonder tegenspraak van gedaagde het contract met de JEIA heeft opgemaakt in naam van gedaagde; dat gedaagde op 24 November wel van een lastgever heeft gewaagd, doch zonder deze bekend te maken; dat, nadat zij het contract van 29 November had ontvangen, waarin zij als verkoopster voorkwam, gedaagde aan eiseres mededeelde dat zij handelde als makelaarster voor rekening van de Oost-Afrikaanse Kompagnie, Monrovia, doch er aan toe voegde dat het contract niet hoefde gewijzigd te worden;

Overwegende dat de makelaar, die zich niet persoonlijk wenst te verbinden de naam van zijn commitment voor of bij het aangaan van de overeenkomst moet bekendmaken aan de medecontracterende partij; dat hij persoonlijk gehouden blijft, indien hij slechts later die naam doet kennen; dat gedaagde de naam van haar lastgever na het overhandigen van het contract aan de eiseres heeft medegedeeld en deswege persoonlijk aansprakelijk blijft tegenover de eisers (artikel 67 W. Kph.; R. P. D. B., v° Courtier, n° 157 tot 166);

Dat hieraan niets kan afdoen het feit dat eiseres, na het rijzen van het geschil en met het oog op een minnelijke schikking, gedaagde heeft verzocht het standpunt van de eigenares aan haar lastgeefster te Rotterdam uiteen te zetten en zelfs rechtstreeks met die lastgeefster in briefwisseling heeft gestaan; dat toch en gedaagde en lastgeefster aan eiseres hebben laten weten, dat alles wat die aangelegenheid betrof met gedaagde diende opgenomen en geregeld te worden; dat zijzelf alzo de juiste rechtsverhouding hebben ingezien en gedaagde nu niet gerechtigd is om eiseres naar hare uitheemse lastgeefster te verwijzen;

Dat overigens de Nieuwe Afrikaanse Handelsvereeniging op 30 December 1948 aan gedaagde mededeelde dat, hoewel de aanspraak van eiseres haar buitensporig toescheen, het haar nochtans niet mogelijk was in het geschil tussen te komen, wijl zij onwetend was gebleven van hetgeen tussen eiseres en gedaagde werd bedongen vóór het afsluiten van het contract, terwijl anderzijds het gewichtsverschil tussen 1000 en 1016 kgr. geen belang had voor haar, sedert gedaagde haar 29 November had gemeld, dat de verkoop bepaald werd aangegaan op basis van \$ 201,50 per metrieke ton; dat het vanzelf spreekt dat, indien gedaagde buiten het weten van eiseres andere voorwaarden heeft gesteld aan haar lastgeefster dan die, welke zij aanvankelijk van eiseres had bedongen,

zij tegenover eiseres persoonlijk verantwoordelijk blijft voor al hetgeen zij buiten de perken van haar opdracht mocht hebben aangegaan;

Overwegende dat gedaagde ten gronde heeft aangevoerd dat, bijaldien ook aanvankelijk de winst van eiseres werd vastgesteld op al hetgeen gedaagde zou ontvangen boven de prijs van \$ 201,50 per Engelse ton — die overeenkomst werd gewijzigd van het ogenblik dat eiseres het contract met de JEIA op basis van metrieke tonnen had afgesloten en gedaagde haar op 24 November had bevestigd, dat de verkoopster \$ 201,50 per metrieke ton zou ontvangen, de winst van eiseres alzo beperkend tot \$ 2,50 per metrieke ton;

Dat dit middel faalt; dat gedaagde zich vergeefs beroept op haar schrijven van 24 November, waarbij zij een telefonische mededeling van een beheerder van eiseres bevestigde, blijkens dewelke de heer Lawrence de 1000 ton palmpitten, waarvan spraak was in de vorige briefwisseling, bepaald te Frankfurt had verhandeld C. F. Hamburg; dat hierbij enkel werd gerept van een prijsvermindering van \$ 1 per ton ingevolge het wegvallen van de assurantie, doch geenszins van een wijziging van het gewicht; dat naar alle waarschijnlijkheid eiseres evenmin als gedaagde op dat ogenblik op de hoogte was van het feit, dat de verkoop te Frankfurt werd afgesloten op basis van metrieke tonnen; dat, mocht gedaagde zulks hebben vernomen uit de telefonische mededeling van de beheerder van eiseres, zij zulke belangrijke wijziging aan de vooraf bepaalde voorwaarden toch schriftelijk zou hebben bevestigd; dat dusdanige bevestiging bezwaarlijk kan worden afgeleid uit de vermelding « \$ 201,50 per ton » zonder meer, nu gedaagde aan het hoofd van haar brief de 1.000 verkochte ton beschreef als zijnde die, waarvan sprake in haar offerte van 18 November en in de brief van eiseres van dezelfde datum, waarbij de prijs uitdrukkelijk per Engelse ton werd vastgesteld;

Overwegende dat, wanneer partijen zich van het gewichtverschil hebben vergewist bij het toekomen van het contract op 29 November, gedaagde weliswaar onmiddellijk aan haar lastgeefster heeft bekend gemaakt dat zij de verkoop had kunnen afsluiten op basis van \$ 201,50 per metrieke ton, en dat het prijsverschil tussen \$ 201,50 en 204 het makelaarsloon uitmaakte; dat zij evenwel heeft verzuimd hetzelfde te bedingen van eiseres, die bereids 29 November per telefoon en 30 November schriftelijk het gewichtverschil in haar voordeel opeiste op grond van de overeenkomst van 18 November;

Dat gedaagde alsdan de broosheid van haar huidige stelling in het licht heeft gesteld, nu zij 2 December de aanspraak van eiseres geenszins heeft afgewezen op grond, dat de overeenkomst van 18 November in onderling overleg gewijzigd zou zijn geweest op 24 November, doch enkel en alleen heeft betoogd dat zij het contract aan haar lastgeefster had overgemaakt, dat deze haar commerciële winst niet behoefde te delen met een « broker », die tot opdracht had de voordeligste prijs voor de verkoper te verwezenlijken, en dat het aan eiseres toegkende makelaarsloon van \$ 2,50 per ton ruimschoots voldoende, ja zelfs boven het normale was;

Dat dusdanige overwegingen niets kunnen afdoen; dat aangenomen dat eiseres ten deze als makelaarsster heeft gehandeld — het makelaarsloon vrijelijk door de partijen mag worden vastgesteld op het verschil tussen de prijsopgave van de lastgever en de prijs, welke door de koper wordt aangenomen; dat dit verschil evenzeer kan voortvloeien uit een vermindering van het gewicht als uit een werkelijke

verhoging van de prijs; dat gedaagde zich vooraf tevreden heeft gesteld met een prijs van \$ 201,50 per Engelse ton; dat zij die prijs ten volle heeft bekomen en nu niet mag klagen, indien al hetgeen daarboven werd betaald, zoals overeengekomen, door eiseres wordt opgestreken;

dat gedaagde vergeefs beroep heeft gedaan op de handelsgebruiken; dat het makelaarsloon door het gebruik slechts wordt geregeld bij gebrek aan overeenkomst tussen partijen; dat het gebruik noodzakelijk voor de overeenkomst moet zwichten (R. P. D. B., loc. cit., n^{rs} 89-90);

Overwegende dat de overeenkomst casu quo helder en duidelijk is, dat eiseres aanspraak heeft op elke verhoging van prijs boven \$ 201,50 per Engelse ton; dat de nettoprijs van gedaagde, berekend per Engelse ton, overeenstemt met een prijs van \$ 198,33 per metrieke ton, eiseres noodzakelijk gerechtigd is elke prijsverhoging boven \$ 198,33 per metrieke ton op te vorderen, evenals zij gerechtigd zou zijn geweest elke prijsverhoging boven \$ 201,50 op te eisen, indien zij de koop had afgesloten tegen \$ 207,17 per Engelse ton, dat de stelling van gedaagde tot het inconsequent gevolg zou leiden dat, indien eiseres van de JEIA slechts een prijs van \$ 201,50 per metrieke ton had kunnen bedingen, zij hoegenaamd geen makelaarsloon zou hebben genoten en gedaagde het gewichtverschil tussen Engelse ton en metrieke ton zou hebben opgestreken;

Overwegende dat gedaagde ten slotte heeft betoogd, dat eiseres zelve haar makelaarsloon heeft gehalveerd met een agent Bothwell op grond van \$ 2,50 per metrieke ton, alzo erkennende dat zij geen hogere aanspraak had ten opzichte van gedaagde; dat dit argument enkel kan worden voorbijgegaan, vooreerst omdat die agent slechts in betrekking heeft gestaan tot de heren Martin en Lawrence en de tussen die firma en Bortwell afgesloten overeenkomst een « res inter alios » is wat betreft eiseres en het deze in alle geval vrijstond haar makelaarsloon met een derde te delen op een gans andere basis dan die welke zij van gedaagde had bedongen;

Dat mitsdien de eis voor toewijzing vatbaar is;

Gezien de artikelen 2, 34 en 40 van de wet van 15 Juni 1935;

Rechtdoende, verklaart de eis ontvankelijk en gegrond; veroordeelt gedaagde om aan eiseres te betalen de som van U.S.A. \$ 3.207,68, om te zetten in Belgische franks tegen de hoogste wisselkoers van de dag van de betaling, met de gerechtelijke intresten sedert 12 Augustus 1949; verwijst gedaagde in de proceskosten.

VREDEGERECHT TE TIENEN

21 November 1949.

Rechter : M. J. Tassin.

Advocaten : Mrs. Willemaers en P. Vertessen.

Kleine nalatenschappen. — Wet van 16 Mei 1900. — Meerderheid der belangen. — Overnemer aangewezen door de erflater.

Onder « meerderheid der belangen » (art. 4, alinea 3) moet worden verstaan de meerderheid van de aandelen der belanghebbenden bij de overneming, d.w.z. der aandelen van de personen, die zelf gerechtigd zijn de overneming te vragen.

Om de meerderheid der belangen te bepalen mag

men dus geen rekening houden met de aandelen in de erfenis van eventuele legatarissen, wanneer deze laatste niet tevens behoren tot de personen, die de overneming mogen vorderen (overlevende echtgenoot, die mede-eigenaar is, en de erfgenamen in rechtstreekse linie).

De overlevende echtgenoot heeft niet het recht de erfgerechtigde aan te wijzen, die na zijn dood de overneming zal mogen doen (art. 4, al. 3), wanneer het gaat om de overneming van een goed, dat behoort heeft tot de gemeenschap, en dit goed niet werd overgenomen door de overlevende echtgenoot na de dood van de eerst overledene.

Wwe Devries t/ Devies en Struys.

Gezien het verzoekschrift van Struye Marie Victorine, Wwe Devies, strekkend tot overneming op schatting van het huis, gelegen te Tienen, Withuisstraat, gekadastraerd sectie A n° 102d, en ons bevel dd. 20 September 1949; dat het kadastraal inkomen van bedoeld goed slechts 2.050 frank bedroeg op 28 Mei 1949, datum van het overlijden van haar vader Frédéric Struys;

Aangezien verweerder Struys Remy insgelijks deze overneming vraagt;

Aangezien het over te nemen goed behoorde tot de gemeenschap Struys Frédéric-Feugelen Victorine, huwelijk waaruit 2 kinderen gesproten zijn, aanlegster en Struys Charles, vooroverleden vader van Struys Remy; dat bij gebrek aan huwelijksvoorwaarden en laatste wilsbeschikking het goed bij het overlijden van de moeder Feugelen Victorine in onverdeeldheid overging als volgt: $\frac{1}{2}$ aan vader Struys Frédéric, $\frac{1}{4}$ aan aanlegster en $\frac{1}{4}$ aan Struys Charles, thans vertegenwoordigd door zijn zoon Struys Remy, onder voorbehoud van het wettelijk $\frac{1}{4}$ in vruchtgebruik van de vader; dat bij openbaar testament, verleden vóór notaris Eugène Janssen te Tienen op 23 November 1935, Struys Frédéric aan zijn kleindochter, Devies Julia, dochter van aanlegster, $\frac{1}{3}$ zijner nalatenschap heeft gelegateerd; dat partijen dus in bedoeld huis gerechtigd zijn als volgt: $\frac{5}{12}$ aan aanlegster, $\frac{5}{12}$ aan verweerder Struys Remy en $\frac{2}{12}$ aan Devies Julia;

Aangezien deze laatste geen rechtstreekse erfgenaam is, vermits aanlegster, haar moeder, nog leeft; dat zij dus niet gerechtigd is de overneming te vragen en dat haar aandeel, als legataris, bijgevolg ook niet in aanmerking komt voor de berekening van de meerderheid der belangen, vermits ter bepaling van de « belangen » slechts rekening dient te worden gehouden met die van erfgenamen in de rechte lijn en van, desgevallend, den overlevenden echtgenoot, zo hij mede-eigenaar is (art. 4 der wet op de kleine erfenissen en Ernst, n° 78, blz. 147);

Aangezien aanlegster nog de voorkeur van overneming vraagt omdat de de cujus, Struys Frédéric, haar aangewezen heeft, feit dat niet betwist wordt door verweerder Struys Remy, maar dat deze terecht doet opmerken dat de vader Struys Frédéric na het afsterven zijner vrouw, nooit dit huis in zijn geheel overgenomen heeft, zoals hij het recht had het te doen, en dat hij bijgevolg niet meer het recht had de overnemer aan te wijzen voor na zijn dood, vermits hij anders de verworven rechten der andere mede-eigenaars zou geschonden hebben (Cass. 6 December 1945, Pas. 1945, I, 284);

Aangezien er bijgevolg geen meerderheid bestaat en dat er tot loting dient te worden overgegaan;

Om deze redenen :

Wij Vrederechter : Gelet op de artt. 2, 30, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Beslissende op tegenspraak;

Zeggen voor recht dat dient te worden overgegaan tot loting om de overnemer aan te wijzen. Bevelen (enz.).

BIBLIOGRAPHIE

Prof. Mr. R. KRANENBURG : Inleiding in de vergelijkende staatsrechtswetenschap. - H. D. Tjeenk Willink & Zoon, Haarlem, 1950. 218 p.

Het is merkwaardig vast te stellen dat, niettegenstaande de zware taak die Prof. Kranenburg waarneemt als president van de Eerste Kamer van Nederland, hij niet in het minst zijn wetenschappelijke activiteit heeft verminderd. Zopas is van zijn hand een belangrijk boek verschenen over de vergelijkende staatsrechtswetenschap, dat op gelukkige wijze het uitgebreid werk van Prof. Kranenburg op het gebied van het staatsrecht aanvult.

In al zijn vorige werken, zowel de staatsrechtelijke als de rechtsphilosophische, heeft Prof. Kranenburg blijk gegeven van een diepe kennis van de staatstructuur en van de geest van het publiekrecht in vele landen, waarbij zijn informatie over toestanden en literatuur der Angelsaksische landen steeds bijzonder breed bleek. Zowel in zijn bekend werk « Het Nederlandse staatsrecht » dat in 1947 een 6e druk kende, als in zijn « Algemene staatsleer », waarvan reeds een Engelse en een Spaanse vertaling werden gepubliceerd, zijn de wetenswaardigheden die hij mededeelt over de staatsordening van vroeger en van heden in de meest verscheiden staten menigvuldig en steeds origineel. Prof. Kranenburg heeft thans al deze gegevens samengebracht en systematisch geordend in het nieuw verschenen boek dat hij al te bescheiden een « Inleiding in de vergelijkende staatsrechtswetenschap » noemt.

Over dit onderwerp werd nog geen enkel werk in de Nederlandse taal gepubliceerd en het is voorzeker met grote spanning dat al degenen, die belangstelling hebben voor het publiek recht, kennis zullen genomen hebben van het nieuwe boek van Prof. Kranenburg.

Laten wij onmiddellijk zeggen dat het wetenschappelijk volledig op dezelfde hoogte staat als de vroegere geschriften van de auteur en dat het met deze werken een sterke eenheid vormt.

Het doel dat Prof. Kranenburg stelt aan de vergelijkende staatsrechtswetenschap bestaat er in « methodisch, systematisch het materiaal te verzamelen, te ordenen en te analyseren, daarbij gebruik makende van de resultaten der algemene staatsleer ». Het nieuwe boek sluit dus eng aan bij het vroeger verschenen werk van Prof. Kranenburg over de « Algemene staatsleer », waarover wij destijds verslag in het Rechtskundig Weekblad hebben uitgebracht.

Zoals in dit laatste werk onderscheidt de auteur op collectief-psychologische grondslag de verschillende functies die zich in een staatgemeenschap voordoen en wat betreft de organen die deze functies verrichten, deelt hij ze in in twee categorieën, de absolute systemen waarin de verschillende functies door hetzelfde orgaan worden verricht en waarbij wij zowel de absolute monarchie en de absolute oligarchie, als de abso-

lute democratie aantreffen en dan de systemen met machtscheiding met de verschillende modaliteiten welke zich hierbij kunnen voordoen.

Wat de absolute staatsvormen betreft worden elk van de drie onderscheiden groepen onderzocht aan de hand van de historische gegevens, van de staatsrechtelijke literatuur en van de politieke evolutie die wij in de laatste tijden gekend hebben. De drie absolute staatsvormen vertonen echter geen permanent karakter en gaan herhaaldelijk van de ene vorm in de andere over, wat Kranenburg noemt de «wenteling der drie staatsvormen». Deze wenteling kan zich revolutionair voordoen ofwel door evolutionaire aanpassing van het regeringssysteem aan veranderende omstandigheden.

De studie der systemen met gezagssplitsing en de functionering dezer systemen beslaat het grootste gedeelte van het boek. Heel de geschiedenis van het staatsstelsel in vele landen wordt er in verwerkt. De volledige machtscheiding, de constitutionele monarchie en het parlementair stelsel, de volksvertegenwoordiging, het partijstelsel, het twee-kamer stelsel, het referendum en de positie van de rechterlijke macht worden achtereenvolgens toegelicht met uitstekend gekozen voorbeelden uit de politieke geschiedenis en met verwijzingen naar de staatsrechtelijke literatuur, waarbij ook de nieuwste gegevens der laatste jaren in het midden worden gebracht.

Bij al deze vormen van regeringssystemen met gezagssplitsing is één doel steeds overheersend, namelijk de bescherming van de rechtszekerheid der staatsburgers en hun evenredig deelgenootschap in de ordening en de lotsbepaling der gemeenschap.

Zeër talrijke factoren van allerlei aard doen echter de onderscheiden stelsels ontstaan en zowel de geografische ligging als de nationale volksaard en de historische lotgevallen dragen in grote mate bij tot de bepaling van deze stelsels.

De vervanging van het machtsdoel van de staat door het rechtsdoel leidt ook tot het scheppen van nieuwe vormen van samenwerking en Prof. Kranenburg onderzoekt dan de verschillende mogelijkheden die zich voordoen bij de vorming van samengestelde staten. Hij gaat de historische ontwikkeling na van dergelijke staten en bestudeert de vormen die zij in de moderne tijd hebben aangenomen. Statenbond, bondsstaat en gedecentraliseerde eenheidsstaat, het wordt alles belicht met uitvoerige gegevens van de staatsrechtelijke praktijk in de meest verschillende staten.

In de laatste jaren hebben echter de overgangsvormen naar volkenrechtelijke verbanden een geweldig belang gekregen. De Commonwealth of Nations en de organisatie der Nederlands-Indonesische Unie worden hierbij onderzocht om eindelijk te komen tot de volkenrechtelijke organisatie belichaamd in de U.N.O.

In zijn besluit doet Prof. Kranenburg de grote zwakheden uitkomen welke deze volkenrechtelijke verbanden nog eigen zijn. Hij noemt het echter een resultaat van betekenis dat door wetenschappelijk onderzoek het te bereiken doel volkomen juist wordt ingezien en dat ook de organisatiemiddelen om dat doel te bereiken kenbaar zijn. De wetenschap heeft echter wel geleerd vooral in de laatste jaren dat inzicht en geordende kennis niet alleen beslissend zijn en dat het historisch verleden, de collectieve psychologie der volkeren, de nationale driften en rancunes zeer sterke remmende factoren zijn. Doch al geeft de wetenschap zich ook meer rekenschap van de moeilijkheden en gevaren die ze heeft te overwinnen, zij dient zich bewust te blijven dat zij bij de staats-

ordering der toekomst een bepalende rol dient te vervullen.

Deze korte schets van de inhoud van het boek geeft slechts een zeer onvolmaakt denkbeeld van de geweldige rijkdom aan wetenschappelijke gegevens, die er in voorkomt. Zoals altijd werkt het rustig betoog van Prof. Kranenburg en zijn diep redelijk inzicht in de staatkundige verhoudingen ten zeerste verhelderend. Het boek is een rijke aanwinst voor al degenen die zich met staatsrechtelijke vraagstukken bezighouden, doch het is meer dan dat, het is een werk dat in de hoogste mate aanspoort tot grondige bezinning.

Het wez hierbij nog vermeld hoe dit laatste werk van Prof. Kranenburg, wat de geestelijke grondslagen van zijn denken betreft, volledig aansluit bij de stellingen die de auteur reeds zovele jaren geleden had verkondigd in zijn rechtsphilosophische geschriften. De verhouding tussen de psychologische wet van het rechtsbewustzijn en de remmende factoren die de juridische doorwerking van deze algemene wet in de weg staan doet zich niet enkel gelden bij de nationale rechtsordeningen, maar ook en misschien nog scherper bij de intrinationale organisaties.

Deze grondstelling van Prof. Kranenburg is stellig niet algemeen aanvaard, doch de inhoud van zijn laatste werk is er misschien meer dan welk ander boek ook van de schrijver een treffende illustratie van.

René Victor.

Jaarboek van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Stad en Land van Breda «De Oranjeboom», Deel III, Breda, 1950, 160 p.

De Geschied- en Oudheidkundige Kring van Breda «De Oranjeboom», waarover wij in R.W., 13de jg., n° 27, de eerste twee delen besproken hebben, is weliswaar een plaatselijke vereniging, maar die onder impuls van haar voorzitter, Mr J. W. Bosch, officier van justitie te Breda en een onzer beste Nederlandse rechtshistorici, sterk de paden van de rechtsgeschiedenis bewandelt. Zo bevat het prachtig uitgegeven deel III o.a. mooie bijdragen van B. W. Van Schijndel over de Bredase Nassau's Drossaarden van Brabant (1436-1544) (p. 5-12), van P. Placidus, o.M. Cap. over Rebellen in 1572 te Oosterhout en te Etten gevangen genomen, binnen Breda verhoord en terechtgesteld (p. 53-81) en een zeer belangrijke bijdrage van de gemeentearchivaris, de heer P. Scherft over Het Stedelijk IJkwezen te Breda (p. 121-160). Rechts-historisch gezien lijkt ons echter de bijdrage van Mr J. W. Bosch over De Bibliotheek van de Souveraine Raede en Leenhove van Brabant ende Landen van Overmaze te Breda het belangrijkste, vooral voor wat hier meegedeeld wordt over de oprichting door de Staten-Generaal in 1591 van de te Den Haag nieuw opgerichte Brabantse Raad (p. 31-47).

L. Th. Maes.

A. BUISSON : Michel de l'Hospital (1503-1573). Parijs, Hachette, 1950, 270 p.

Het was een gewaagde en moeilijke onderneming, gezien de reusachtige bibliographie die gedurende de laatste drie eeuwen over de beroemde Franse kanselier is verschenen, dit onderwerp te vernieuwen. De heer Albert Buisson, oud-voorzitter van de handelsrechtbank van de Seine, is er, na vijftien jaren persoonlijke opzoekingen, volledig in geslaagd deze interessante figuur opnieuw te belichten. De auteur

werd bij het benaderen van deze sterke persoonlijkheid vergemakkelijkt door het feit dat hij afkomstig is van dezelfde streek als de kanselier: het Centraal Massief.

In tegenstelling met de vroegere biografen heeft Albert Buisson de studie van de staatsman eerst aangevast na vooraf de privaatsmens en diens intellectuele vorming te hebben bestudeerd. De auteur heeft zeer sterk de nadruk gelegd op de negen jaren door de jonge l'Hospital doorgebracht in *utroque jure* aan de Universiteit te Padua. In dit milieu heeft de latere kanselier veel van zijn ruimdenkende opvattingen over godsdienstige aangelegenheden opgedaan. Een der mooiste hoofdstukken is echter gewijd aan de betrekkingen welke l'Hospital aanknoopte, na zijn terugkeer in Frankrijk, met de dichters van de Pleiadegroep, vooral met Ronsard. Het is langs dat milieu dat l'Hospital zich deed opmerken in de hofkringen, zodat wij hier stap voor stap zijn opgang kunnen volgen. Zo komt de auteur er toe de staatsmansrol door l'Hospital gespeeld te ontleden, o.m. bij de uitbouw van de consulaire jurisdictie der Parijse kooplieden.

Het zwaartepunt van het boek is evenwel gelegen in de beschrijving van de kanselier als vertegenwoordiger van de Franse koning, als apostel der verdraagzaamheid en der godsdienstige bevrediging.

Dit merkwaardig exposé, in een prachtige, lichte stijl en aangenaam opgelucht door een twintigtal goed gekozen prenten, kan, zonder vrees van tegenspraak, geplaatst worden naast de diepgaande studie van R. Anchel, in dl. II der *Hommes d'Etat* (Parijs, 1937) en behoort tot het beste dat over Michel de l'Hospital tot nog toe is gepubliceerd.

L. Th. Maes.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad, afl. 44-45, van 23 December 1950.

Prof. Mr. B.V.A. Röling: De levende constitutie der Verenigde Naties. — Mr. F. R. Böttlingk: Opmerkingen over het zelfbeschikkingsrecht volgende de Overgangsovereenkomst. — Mr. R. J. Brunner: De grootverlofganger in artikel 136 Wetboek van Strafrecht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, nr 4169, van 16 December 1950.

Mr. van de Wijnpersse: Zijn of niet zijn van de verbintenis tot onderhoud. — M. A. Wisselink: Over belastingen, belastingwetenschap en belastingrecht. — Mr. P. W. van der Floeg: Overzicht der Nederlandse rechtspraak, Erfrecht.

Nr 4170 van 23 December 1950.

Y. D. C. van Duyn: De wet belastingherziening 1950. — Mr. C. D. van Boeschoten: Artikel 284 Wetboek van Koophandel en de ongevallenverzekeraar. — K. D. de Vries en S. P.: Is het juist de grondkamers volledig te belasten met rechtspraak in pachtzaken?

Journal des Tribunaux, 17 December 1950, nr 3875.

Edg. Dekeersmaecker: Le témoignage des enfants en justice. — Pierre van Drooghenbroeck: La loi du

25 octobre 1950 relative aux dépens et avances des frais en matière pénale.

Revue Générale des assurances et des responsabilités, nr 8 Oktober 1950.

Rechtspraak.

Revue pratique du Notariat Belge, 10, 20, 30 novembre 1950.

Article 1401 du Code Civil. — Les père et mère peuvent-ils exclure de la communauté légale, qui régit l'union conjugale de leur fils ou de leur fille, tous les bien meubles qui feront partie de leurs successions?

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation, 30 novembre 1950, 40e cahier.

M. R. Savatier: Un exemple des métamorphoses du droit civil: l'évolution de l'obligation alimentaire. — M. H. Donnedieu de Vabres: La loi du 15 sept. 1948 sur la répression des crimes de guerre: le problème de sa légitimité au regard des accords internationaux, du jugement de Nuremberg et de la Constitution française. — M. Jean Carbonnier: Le droit de l'individu à sa propre image et la photographie par surprise dans les rues.

41e cahier, 7 décembre 1950.

Henri Lalou: La clause commerciale des contrats de mariage: sa validité en vertu de l'art. 1389 c. civ.?

CURIOSA

Een stagiaire krijgt van zijn patroon de raad een en ander te lezen over de plichten van de advocaten en de stagiaires.

Mr P. D. R. diept vlijtig in de Bibliotheek van de Balie alle werken op die hem wijzer zouden kunnen maken.

Hij legt de hand op:

L'avocat stagiaire, conseils pratiques sur l'exercice de la profession d'avocat, par Henri Frick, avocat à la Cour d'Appel de Bruxelles, Docteur en sciences pol. et administrat., etc. et avec la collaboration de Ernest Delcroix, avocat à la Cour d'Appel de Bruxelles, — Bruylant 1891.

en leest blz. 48 nr 18:

... « Depuis quelques années il arrive que des récipiendaires jugent de bon goût de prêter serment en flamand. Quoique Flamand, nous désapprouvons fort cette prétention. Nous doutons même de sa légalité.

Il n'existe point de texte officiel du serment en flamand. De plus, aucune loi n'oblige la cour à recevoir un serment dans une langue ignorée de plusieurs de ses membres.

Cette démonstration, assez puérile, ne peut avoir d'autres conséquences que de faire grand tort, vis-à-vis du public, au droit revendiqué avec raison dans leur clients flamands, et qui consiste à être jugé dans leur langue; mais l'avocat est mal venu à feindre du mépris pour la langue française.

Comme le latin, le français est essentiellement la langue du droit. »